

Tryggare kan alla vara!

Vilka förutsättningar till detta vill du som förtroendevald politiker i Vara kommun ge Varas barn och unga?

Att det idag finns en oro kring antalet ungdomar som inte klarar godkänt i skolan och har hög frånvaro är både ni och vi väl medvetna om. Det jobbas också på olika plan för hur vi skall vända denna negativa trend och görs insatser som vi hoppas skall ge resultat.

Vår fundering är dock, hur mycket har man resonerat kring förskolan och vilken inverkan den kan ha på våra yngstas start i livet och påverkan i det långa loppet?

Ur Tryggare kan alla vara, en rapport om riskerna med stora barngrupper i förskolan kan vi läsa följande:

**En förskola som inte kan ge barn en trygg och lärorik start i livet lever varken upp till läroplanens uppdrag eller skollagen, vilket på sikt är ett samhällsproblem. Alla barn har rätt till en trygg start i livet. Det första mötet med samhället måste vara en positiv upplevelse för alla barn. Men hur positivt blir det när läraren barnen möter är så stressad för att hen inte hinner med sitt uppdrag och när barnets grundläggande behov inte blir tillgodosedda.*

**Flera studier visar också hur viktigt barns tidiga lärande är för att öka jämlikheten i samhället. Barn som går i en förskola av hög kvalitet klarar skolan bättre, har högre kunskaper och språklig förmåga samt ett högre psykiskt välbefinnande (OECD, 2017) OECD, 2020)*

Förskollärare i Vara har upplevt följande:

- ✓ Att må dåligt av att inte kunna tillgodose barnen allt det som de behöver, någon som hör och ser, någon som kan erbjuda ett knä att krypa upp i eller en saga som blir läst utan avbrott.
- ✓ Stresskänslan av att gå och hjälpa barn på toaletten eller byta blöjor då man lämnar en kollega själv på avdelningen med alltför många barn.
- ✓ Stressen över att möta andra yrkesgruppers förväntningar, exempelvis stolar som måste ställas upp, matvagnar som inte får bli för sena till köket, matvaror som skall beställas och tas om hand samtidigt som det är många barn i gruppen.
- ✓ Stress över den kompetensutveckling de får och skall omsätta i praktiken, då ingen tid för planering eller reflektion finns.

- ✓ Finns de som hoppar över delar av sin rast för att duka och fixa för lunchen på avdelningen för att slippa stressen senare. Vissa passar på att läsa sin e-post på rasten eller kanske hemma på kvällen för att det är svårt att hinna vid andra tillfällen.
- ✓ Att skjuta upp ett eventuellt behov av toabesök till rasten för att inte orsaka frånvaro i barngruppen.
- ✓ Svårigheter med att räkna till för alla barn, men framför allt för de barn som är i behov av extra stöd (språkligt, funktionsvariationer mm). Detta genererar sällan några extra resurser utan skall klaras inom befintlig fördelning.

Vidare står det i rapporten

**Stora barngrupper påverkar lärares stressnivå och arbetsbelastning i hög grad. Men det påverkar också barnets möjlighet att utvecklas kognitivt, språkligt och emotionellt..... I större barngrupper riskerar barn även att skadas, kränkas, kränka varandra eller bli osynliga i högre utsträckning. Situationen är mycket allvarlig.*

Vi är oroliga för pedagoger som upplever mycket stress. I sammanställning av antalet tillbud i förskolan för 2024 så var de 119 och av dessa är över 50% (65) tillbud som rör psykisk överbelastning eller ohälsosam arbetsbelastning (stress mm). Vi är alldeles övertygade om att det finns ett mörkertal med fler tillbud, eftersom många ger uttryck för att de inte hinner ta sig tiden till att skriva KIA-anmälningar.

Vi är också oroliga för barnen som kan utsätta varandra för både kränkningar och kanske t.o.m. skador i form av till exempel bitningar, slag, rivmärken. Detta kan ske då de ibland lämnas själva i ett rum, ja detta händer självklart ibland då det är många barn i relation till vuxna. Vi kan omöjligt bevaka varje stund även om vi gör allt i vår makt för att försöka. Detta är för oss oroande. Förskolläraren har ett tillsynsansvar för varje barn och att behöva oroa sig för att leva upp till detta är en stressfaktor i sig. Att samtidigt kunna vara en pedagog som ser varje barn.... ja helt ärligt vet vi inte om det är möjligt? I dagsläget skulle jag tro att inrapporterade kränkningsärenden i förskolan inte är så många, men detta beror nog mer på att vi inte rapporterar dem, av tidsbrist och att det är svårt att se att ett barn kränker medvetet. Trots detta sker ju många incidenter som drabbar våra barn på förskolorna.

** Förskolan har dessutom ett av de högsta sjukskrivningstalen på arbetsmarknaden där en högre andel har stressrelaterade besvär (Försäkringskassan 2023) En låg bemanning, en hög andel personal utan rätt utbildning samt stora barngrupper gör uppdraget alltmer utmanande för lärarna..... **Staten har rekommenderat barngruppers storlek sedan 1970-talet.....** Enligt Skolverkets allmänna råd är riktmärket satt till 6-12 för barn i åldern 1-3 år respektive 9-15 för barn i åldern 4-5 år.*

Att sjukskrivningstalen är höga inom förskolan i Vara kommun är ju både ni och vi medvetna om, detta är ju också satt som ett mål att sänka. Vår fråga är dock, vad görs konkret för att uppnå detta? Samtal om hälsa och välbefinnande sker på arbetsplatserna och eventuellt kommer vi erbjudas kostnadsfritt influensavaccin. Det har också inletts samtal kring tjänsteplaneringen i förskolan som är en del i HÖK-24, men med dagens förutsättningar är det svårt att göra förbättringar, så när ska vi våga titta djupare på arbetsmiljön och se vad som verkligen behövs?

****Stora barngrupper har en negativ påverkan på barn och lärares mående.***

Forskningen är ense om att barn, och framför allt de yngsta barnen (1-3 år) inte bör ha för många relationer under en dag (Skolverket 2016) Många förskolor är organiserade i storarbetslag vilket innebär att barn får enormt många relationer att förhålla sig till..... Stora barngrupper har visat sig ha en negativ effekt på lärare i förskolans stressnivåer. Buller och höga ljudnivåer är ett problem i förskolan och förvärras ju fler barn det är i gruppen (Skolverket 2016). Lärare i förskolan upplever dessutom en etisk stress av att inte kunna fullfölja sitt uppdrag vilket sker när de tvingas göra prioriteringar som går mot deras egna värderingar vilket medför en risk för ohälsa.

Utifrån det vi ser idag; barn högre upp i åldrar som mår allt sämre och klarar skolan sämre samt höga sjukskrivningstal i förskolan undrar vi i Sveriges lärare?

- ✓ Hur tänker ni jobba för att förskolan får den resurstilldelning som faktiskt är avsedd för förskolan?
- ✓ Hur tänker ni att förskollärarna skall kunna få förutsättningar för minst 5 tim/vecka i planeringstid, vilket den statliga utredningen *Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet* slagit fast att de faktiskt behöver.
- ✓ Hur tänker ni att Vara skall kunna närma sig de gruppstorlekar som faktiskt rekommenderas av Skolverkets allmänna råd?

Med vänliga hälsningar

Sveriges Lärare i Vara

*Ulrika Kvistegården, förskollärare och
huvudskyddsombud för förskolan.*

